

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/68/2024
Identifikačné číslo spisu: 4119214547
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:4119214547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1a/ L. J., narodenej N. 1b/ A. J., narodeným N. 1c/ T., narodeným N., 2/ E., narodeného XN., 3/ U. narodenej N., 4/ E. narodeného N. 5/ M., narodeného N., 6/ S., narodeného N.. žalobcovia 1/ až 6/ zastúpení advokátom Mgr. Petrom Rybánskym, advokát, Nitra, Farská 46, proti žalovaným 1/ Borbély s.r.o., Vinodol, K vodárni 276/19, IČO: 47589639, 2/ H. T. narodenému N. 3/ H., narodenému N., žalovaní 1/ až 3/ zastúpení advokátkou JUDr. Máriou Jakubíkovou, Nitra, Fraňa Mojtu 43, 4/ E., narodenej N., 5/ O., narodenému N., 6/ P. narodenej N.X, 7/ C. A. narodeneD., 8/ U., narodenej N. 9/ D. narodenej N., 10a/ O. narodenému N., 10b/ H., narodenej N., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/110/2019, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 6. júla 2023 sp. zn. 8Co/40/2023, takto

rozhodol:

V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právnymi nástupcami žalobcu 1/ A. J., narodeného N., zomrelého N. naposledy bytom S., narodenou N., bytom S. ako žalobkyňou 1a/ A. J., narodeným N., bytom S., ako žalobcom 1b/ a T. J., narodeným N. bytom S., ako žalobcom 1c/.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 10/ p r i z n á v a voči žalobcom 1a/ až 1c/ náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 13. decembra 2022 sp. zn. 18C/110/2019 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že nehnuteľnosti zapísané v katastrálnom operáte ako p. č. 237/1, záhrada o výmere 1.225 m², p. č. 237/2, záhrada o výmere 200 m², p. č. 238/1, záhrada o výmere 397 m², p. č. 238/2, záhrada o výmere 78 m², nachádzajúce sa v k. ú. C. R., zapísané na listoch vlastníctva, LV č. N. a N. (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) patria do dedičstva po neb. R. J., nar. N., zomr. N. a neb. S., rod. A. nar. N., zomr. N.. Zároveň priznal žalovaným 1/ až 10/ náhradu trov konania voči žalobcom vo výške 100 %.

1.1. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 78 ods. 1, § 137 písm. c), § 255

ods. 1, § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.2. Súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal otázkou splnenia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, pričom odkázal na súdnu prax, ktorá zaujala stanovisko, že žaloba o určenie, že určitá nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiťovi (žaloba o určenie dedičstva) je považovaná za prípustný prostriedok riešenia sporov o tom, či určitá vec alebo právo patrí do dedičstva (NS SR sp. zn. 3Cdo/178/2006).

1.3. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že nie je splnená v danej veci podmienka, podľa ktorej stranami sporu o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, musia byť všetci dedičia prichádzajúci do úvahy po poručiťovi, a to tak na strane žalobcov, ako aj na strane žalovaných. Podľa jeho názoru nebola preukázaná aktívna vecná legitímácia žalobcu 1/, z rodného listu žalobcu 1/ vyplýva, že jeho právnymi predchodcami bol R. J., nar. XX. XX. XXXX, S. A., nar. XX. XX. XXXX, pričom v žalobe je uvedený dátum narodenia R. J., nar. XX. XX. XXXX. Uvedené nebolo odstránené hodnovernými dôkazmi, ktoré by preukazovali, že išlo o totožnú osobu. Zároveň súd prvej inštancie dospel k záveru o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných, žaloba je bez právnych nástupcov po neb. D. B. ako strane sporu. Je zrejmé, kto bol právnym nástupcom neb. D. B., bolo zrejmé, že právne nástupkyne sú t. č. nebohé (potvrdené žalovanou 10/), zo strany žalobcov neboli označené za sporovú stranu ďalší právni nástupcovia, a tým nebol stanovený okruh strán sporu zo strany žalobcov. Súd poukazuje, že od žalobcov totiž možno legitímne očakávať aktívny prístup v sporovom konaní a to, že už v čase iniciovania konania, resp. pri predkladaní návrhu na pripustenie pristúpenia ďalších subjektov do konania, vykonajú primerané šetrenie za účelom dostatočnej identifikácie strán sporu, ako aj v záujme procesnej subjektivity označených osôb, prípadne zisťovania právnych nástupcov, dedičov. Z návrhu žalobcov, ktorým žiadali, aby súd pripustil pristúpenie ďalších účastníkov do konania, nevyplyva, že by žalobcovia vykonali nejaké šetrenie ohľadom toho, či v prípade osôb, ktorých navrhujú pripustiť do konania, ide o žijúce osoby, resp. šetrenie ohľadom ich právnych nástupcov. Je pritom vylúčené, aby súd sám skúmal a zisťoval, kto má byť právnym nástupcom tej-ktorej sporovej strany, aby s ním mohol následne konať. Z týchto dôvodov súd žalobu žalobcov zamietol.

1.4. Súd prvej inštancie nad rámec uvedeného uviedol, že v danom prípade zo žalobcami predložených listinných dôkazov nebol preukázaný žiadny právny dôvod, právny titul, na základe ktorého by malo dôjsť k prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam, resp. by preukazovali vlastnícke právo právnych predchodcov žalobcov. Súd prvej inštancie konštatoval, že predmetom kúpnej zmluvy bol iba podiel v rozsahu 1 k celku a nie celá nehnuteľnosť. Podľa súdu prvej inštancie nadobúdacím titulom nie je predložený Dotazník a čestné vyhlásenie, pričom súd sa stotožňuje s námietkou žalovaných 1/ až 3/, že ocenenie nehnuteľností bolo vykonané na základe požiadavky J. dňa 22. 06. 1974, ktorý však nebol vlastníkom nehnuteľnosti, a predmetné ocenenie nehnuteľností bolo vykonané skoro dva roky pred uzatvorením zmluvy. Uvedené nepotvrďuje ani prehlásenie E. B., rod. S., ktoré je nejasné a neurčité. Nie sú v ňom bližšie špecifikované nehnuteľnosti a nemožno ho považovať za prejav vôle previesť vlastnícke právo na právnych predchodcov žalobcov. Uvedené nepotvrďuje ani prehlásenie R. P. Poukázal, že v roku 2014 bola na LV č. XXXX vedená ako vlastníčka neb. R. P., po ktorej žalovaný 2/ inicioval obnovenie dedičského konania, a následne tento spoluvlastnícky podiel odkúpil od dediča a ďalej bola ako vlastníčka vedená E. P., od ktorej tak isto kúpil spoluvlastnícky podiel, čo bolo preukázané predloženými kúpными zmluvami. Preto súd žalobu i z týchto dôvodov zamietol.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP spojení s § 262 ods. 1 CSP. Žalovaní boli v konaní v celom rozsahu úspešní, preto im súd priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 6. júla 2023 č. k. 8Co/40/2023-429 podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil rozsudok Okresného súdu Nitra z 13. decembra 2022 č. k. 18C/110/2019-345 a žalovaným 1/ až 10/ priznal voči žalobcom 1/ až 6/ náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, správne zistil skutkový stav, vec správne posúdil po právnej stránke, a preto napadnutý rozsudok ako

vo výroku vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

2.2. Na rozdiel od súdu prvej inštancie bol toho názoru, že vo veci nebolo možné vysloviť, že by v prípade žalobcu 1/ nebola daná jeho aktívna vecná legitímácia, a to len v dôsledku zrejmej chyby v písaní dátumu narodenia v žalobe označeného právneho predchodcu žalobcu 1/, keď vzťah žalobcu 1/ a Jeho právneho predchodcu neb. R. nar. XX. XX. N. je možné odvodiť zo žalobcami predložených dôkazov, najmä z rodného listu žalobcu 1/.

2.3. V súvislosti s odvolacou argumentáciou žalobcov týkajúcou sa pasívnej vecnej legitímácie, odvolací súd konštatoval, že je pravdou, že zo strany žalobcov došlo k označeniu aj najskôr neb. D. B. ako vlastníka sporných nehnuteľností (podľa údajov zapísaných na liste vlastníctva), pri ktorom je zrejmé, že ide o osobu nemajúcu procesnú (ani právnu) subjektivitu. Následne došlo k napraveniu uvedeného nedostatku procesnej podmienky, a to pristúpením žalovaných 8/ až 10/ do konania. Zároveň skonštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že by žalované 8/ a 9/ boli v čase podania žaloby, resp. ich pribratia do konania alebo aj v čase rozhodovania súdu nebohé, keď v prípade pochybnosti vyslovenej súdom prvej inštancie s poukazom na vyjadrenie žalovanej 10/ bol súd prvej inštancie oprávnený postupovať podľa § 185 ods. 3 CSP za účelom zistenia splnenia procesných podmienok (§ 161 a nasl. CSP). Navyše, v prípade ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví (§ 62 CSP), a preto nepovažoval odôvodnenie súdu prvej inštancie za správne.

2.4. Za vecne správne však odvolací súd považoval vyhodnotenie súdu prvej inštancie, v rámci ktorého dospel k záveru, že zo strany žalobcov nedošlo k uneseniu dôkazného bremena preukázania existencie právneho titulu (dôvodu), od ktorého by bolo dôvodné odvodzovať vlastnícke právo ich právnych predchodcov, a teda samotné vlastnícke právo žalobcov.

2.5. Žalobcovia ako právny titul, od ktorého odvodzujú svoje vlastnícke právo resp. vlastnícke právo ich právnych predchodcov k sporným nehnuteľnostiam, predložili kúpnu zmluvu uzatvorenú formou notárskej zápisnice dňa 17. 03. 1976 uzatvorenú medzi D. B., nar. XX. XX. XXXX ako predávajúcim na jednej strane a R. J., nar. XX. XX. XXXX a S. J. rod. A., nar. XX. XX. XXXX (právní predchodcovia žalobcov) ako kupujúcimi na strane druhej. Predmetom prevodu vlastníckeho práva v zmysle citovanej kúpnej zmluvy boli nehnuteľnosti nachádzajúce sa v kat. úz. C. R. vo vl. č. (PKN) XX, parc. č. XXX obytný dom a dvor č. XXX v intraviláne o výmere 75 š. siah, parc. č. 234/1 obytný dom č. XXX s dvorom v intraviláne vo výmere 35 š. siah, parc. č. 234/2 záhrada vo výmere 36 š. siah, parc. č. 234/3 záhrada vo výmere 36 š. siah, parc. č. 234/4 záhrada vo výmere 36 š. siah, ktoré nehnuteľnosti podľa B 20 v 1 boli vo vlastníctve D. B. (č. l. 45, 47, 51). V obsahu uvedenej zmluvy sa taktiež uvádza, že predmetné vyššie uvedené nehnuteľnosti sú zapísané vo vlastníckom liste č. XXX pod parc. č. 233 dom popisné číslo XXX, XXX vo výmere 7 a 84 m². Odvolací súd konštatoval, že je zrejmé, že právny titul, od ktorého v tomto konaní žalobcovia odvodzujú svoje vlastnícke právo, preukazuje len skutočnosť, že právní predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo výlučne k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa na LV č. XXX s tým, že z obsahu citovaného listu vlastníctva je zrejmé, že vlastníckymi predmetných nehnuteľností sú (po ich právnych predchodcoch v súčasnosti) žalobcovia (LV č. XXX - č. l. 140). Z právneho titulu predloženého žalobcami v tomto konaní nevyplýva skutočnosť, že by právní predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo od bývalého vlastníka neb. D. B., nar. XX. XX. XXXX, (ktorého vlastnícke právo k týmto nižšie uvedeným nehnuteľnostiam vyplýva z PKV č. XX pod B 20 v 1 - č. l. 45, 51) k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. C. R. vo vl. č. XX parc. č. 237 a 238, ktoré sú v súčasnosti evidované na LV č. XXXX ako parc. č. 237/1 a 237/2 (č. l. 41) a na LV č. XXXX ako parc. č. 238/1 a 238/2 (sporné nehnuteľnosti, ktoré tvoria predmet tohto konania). Z predmetnej kúpnej zmluvy vyplýva, že právní predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo len k nehnuteľnostiam v súčasnosti evidovaným na LV č. XXX, (ktorú skutočnosť výslovne žalobcovia potvrdili v žalobe - najmä č. l. 27). Zároveň z uvedenej kúpnej zmluvy (prípade z iného dôkazu) nevyplýva, že by právní predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo od D. B. aj k nehnuteľnostiam s parc. č. (t. č.) 237 a 238 (v súčasnosti evidovaných na LV č. XXXX ako parc. č. 237/1 a 237/2 (č. l. 41) a na LV č. XXXX ako parc. č. 238/1 a 238/2 - sporné nehnuteľnosti, ktoré tvoria predmet tohto konania). Taktiež odvolací súd v zhode s právnym názorom súdu prvej inštancie konštatuje, že za právny titul, od ktorého by bolo možné odvodzovať vlastnícke právo, nie je možné považovať žalobcami predložený Dotazník a čestné vyhlásenie na registráciu a spoplatnenie zmluvy (č. l. 63), ani dôkaz svedčiaci o vykonaní ocenenia sporných nehnuteľností (vo vlastníctve neb. D. B.) zo dňa 22. 06. 1974, ktoré ocenenie bolo vykonané na základe požiadavky J. B.

(č. l. 55) ešte pred uzatvorením kúpnej zmluvy zo dňa 17. 03. 1976. Rovnako tak nebol dôvodný poukaz žalobcov na ustanovenia zákona č. 95/1963 Zb. v znení účinnom do 30. 06. 1978, z uvedeného nie je možné vyvodiť, že by Dotazník a čestné vyhlásenie na registráciu a spoplatnenie zmluvy záväzným spôsobom určovali rozsah predmetu kúpy a to najmä za stavu, že kúpna zmluva bola uzatvorená formou notárskej zápisnice, v rámci ktorej bol predmet kúpy riadne identifikovaný.

2.6. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd vyslovil záver, že zo strany žalobcov nedošlo k uneseniu dôkazného bremena ohľadom preukázania skutočností, že by ich právni predchodcovia boli vlastníkami sporných nehnuteľností, ktorých určenia, že patria do dedičstva sa domáhajú v tomto konaní, a zároveň vyslovil, že v dôsledku prijatia uvedeného záveru nie je možné považovať za dôvodnú ani argumentáciu žalobcov o započítaní oprávnenej držby ich právnych predchodcov do času oprávnenej držby žalobcov za účelom nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcami vydržaním. Odvolací súd zdôraznil, že v prejednávanom prípade nebolo preukázané, že by žalobcovia resp. ich právni predchodcovia boli dobromyseľní v tom, že im sporná nehnuteľnosť patrí, a to s poukazom na skutočnosť, že z právneho titulu je výslovne zrejmé, že ich právni predchodcovia nadobudli vlastnícke právo len k nehnuteľnostiam evidovaným na LV č. N., (ktorú skutočnosť výslovne žalobcovia potvrdili v žalobe - najmä č. l. 27), nie aj k nehnuteľnostiam evidovaným na LV č. XXXX ako parc. č. 237/1 a 237/2 (č. l. 41) a na LV č. XXXX (č. l. 1571) ako parc. č. 238/1 a 238/2. V dôsledku čoho je zrejmé, že ak aj žalobcovia užívali sporné nehnuteľnosti, tieto mali len vo faktickej držbe bez naplnenia druhej obligatórnej podmienky vydržania dobromyseľnosti tejto držby (túto skutočnosť nepreukázali), a to vzhľadom na všetky objektívne okolnosti, pretože v danom prípade na strane žalobcov resp. ich právnych predchodcov neexistoval ani len domnelý (putatívny) právny titul. Len samotné faktické užívanie týchto nehnuteľností, alebo ich prípadné obhospodarovanie nie je relevantným dôvodom spôsobilým založiť spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcov k sporným nehnuteľnostiam. odvolací súd navyše dodal, že v danom prípade nemožno ani hovoriť o vydržaní vlastníckeho práva zo strany R., ktorý zomrel už dňa XX. XX. N. a kúpna zmluva bola uzatvorená až dňa 17. 03. 1976, teda R. J. nebol držiteľom nehnuteľností po dobu desať rokov.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní plne úspešným žalovaným priznal voči neúspešným žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal pôvodný žalobca I/ A. J. (ďalej aj „pôvodný dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. Pôvodný dovolateľ uviedol, že nesúhlasí so závermi odvolacieho súdu uvedenými v odsekoch 22 až 26 odôvodnenia odvolacieho rozsudku. Názor odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena v rozsahu preukázania existencie právneho titulu, od ktorého je možné odvodiť právo ich právnych predchodcov, teda ich vlastnícke právo, označil ako predčasný a nesprávne posúdený. Nadobudnutie vlastníckeho práva právnymi predchodcami žalobcov k sporným nehnuteľnostiam je podľa neho dostatočne formálne preukázané listinami Dotazník a čestné vyhlásenie k prevodu nehnuteľnosti zo dňa 26. 09. 1975 a Ocenenie nehnuteľnosti v kat. území C. R. dom D. B. a spol. zo dňa 22. 6. 1974, kde je podľa neho dôležité poukázať na výslednú hodnotu nehnuteľností (všetkých, teda vrátane sporných, ktoré sú predmetom tohto konania). Realizácia predaja pozemkov právnym predchodcom žalobcov bola potvrdená aj prehláseniami E. B. a E. P., ktoré však súdy oboch inštancií vyhodnotili z nevedno akého dôvodu ako nedostatočné. Dovolateľ poukazoval aj na samotnú kúpnu zmluvu uzatvorenú formou notárskej zápisnice zo dňa 17. 3. 1976, ktorej predmetom je však podľa neho neúplný zápis, (o ktorom právni predchodcovia žalobcov nemohli ani len tušiť, keďže boli obmedzene gramotní /čítanie a písanie iba s nepomernými ťažkosťami/) všetkých nehnuteľností týkajúcich sa predaja. K chybe/omylu spočívajúcemu v nezahrnutí sporných parciel do predmetu prevodu z uvedených dôvodov nemožno pričítať na ťarchu právnych predchodcov žalobcov, poukazujúc najmä na kúpnu cenu (31.469 Kčs). Pri aplikácii názoru odvolacieho súdu by právni predchodcovia žalobcov nadobudli nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom notárskej zápisnice zo dňa 17. 3. 1976, za výrazne vyššiu cenu, ako bolo určené v Ocenení nehnuteľnosti zo dňa 22. 6. 1974, čo bolo v čase prevodu neprípustné. Uvedená kúpna cena vyplývajúca zo zmluvy je nespochybniteľným dôkazom preukazujúcim, že právni predchodcovia žalobcov

horeuvedenú sumu zaplatili za všetky nehnuteľnosti, ktoré boli uvedené tak v Dotazníku a čestnom vyhlásení a nadväzujúc Ocenení.

3.2. Pôvodný dovolateľ uplatňujúc dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP poukazoval na rozdiel v rozhodovacej praxi napr. rozhodnutia NS SR, sp. zn. Cdo/283/2009 a sp. zn. 4Cdo/361/2012, ktoré boli uverejnené aj v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorých oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom a na nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 484/2015-46, podľa ktorého za ústavne konformný treba považovať skorší výklad, ktorého podstata vyplýva z vecí sp. zn. 3Cdo/117/94. Pôvodný dovolateľ skonštatoval, že na inštitút vydržania je potrebné nazerať v zmysle názoru Ústavného súdu SR, kedy nemožno iba mechanicky posudzovať nadobúdaci titul, ale je potrebné najmä v širších súvislostiach posudzovať vôľu a dobromyseľnosť nadobúdateľa.

3.3. Pôvodný dovolateľ uplatňujúc dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP namietal, že súdy nižších inštancií nijako nebrali do úvahy obsah výpovedí svedkov U. a H. na pojednávaní dňa 21. 10. 2021 pred súdom prvej inštancie, kde títo svedkovia ako osoby dlhodobo žijúce v susedstve žalobcov potvrdili, že právni predchodcovia žalobcov sporné nehnuteľnosti riadne kúpili za finančnú hotovosť a užívali minimálne od roku 1976.

3.4. Postup súdu prvej, ako i druhej inštancie označil ako prísne formalistický, ktorý vychádza z nesprávnych skutkových záverov, čo má za následok nedostatok odôvodnenia napádaného rozhodnutia, čo zakladá jeho nepreskúmateľnosť. Napádané rozhodnutie je v niektorých smeroch možné taktiež označiť ako naplňajúce znaky arbitrárnosti. V napádanom uznesení síce nachádzame odkaz na niektoré dôkazy, avšak tieto nemožno za žiadnych okolností hodnotiť spôsobom, ako uviedol súd prvej, ako i druhej inštancie v napádanom rozhodnutí. Inak povedané, nemožno iba tvrdiť, že tá-ktorá skutočnosť, resp. skutková okolnosť (nadobúdaci titul, dobromyseľnosť) nie je preukázaná bez toho, aby bolo možné z odôvodnenia dovodiť úvahy súdu o tom, prečo relevantné dôkazy vyhodnotil záporným spôsobom.

3.5. Pôvodný dovolateľ tvrdil, že žalovaní 1/až 3/ na pojednávaní pred Okresným súdom Nitra dňa 15. 11. 2022 uznali vlastníctvo právnych predchodcov žalobcov k sporným nehnuteľnostiam minimálne vo výške 1, čo podľa neho znamená, že nemožno udržateľne rozhodnúť o zamietnutí žaloby.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky z úradnej činnosti zistil, že pôvodný dovolateľ (žalobca 1/) A. počas dovolacieho konania dňa N. zomrel. Uznesením o dedičstve vydaným Okresným súdom Nitra z 17. 12. 2024 sp. zn. 25D/258/2024 bolo konanie o dedičstve A. J. zastavené. V odôvodnení uznesenia okresný súd uviedol, že bolo zistené, že ako dedičia 1. dedičskej skupiny by do úvahy prichádzali - pozostalá manželka L. J., narodená N., bytom S. syn I., narodený N., bytom S. a T. J., narodený N., bytom S.. V danej veci ide o majetkový spor (spor o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva), pričom žalobca 1/ zomrel skôr, ako sa dovolacie konanie skončilo, dovolací súd preto podľa § 63 v spojení s § 438 ods. 1 CSP rozhodol o pokračovaní v dovolacom konaní s osobami, ktoré by v zmysle uznesenia o zastavení dedičského konania prichádzali do úvahy ako dedičia 1. dedičskej skupiny, ako so žalobcami 1a/, 1b/ a 1c/. Žalobcovia 1a/, 1b/ a 1c/ (ďalej aj „dovolatelia“) trvali na dovolaní podanom ich právnym predchodcom a súhlasili so vstupom do dovolacieho konania namiesto zomrelého žalobcu 1/. Zároveň dovolací súd zistil, že žalovaný 3/ ukončil podnikateľskú činnosť, strana sporu zostáva rovnaká, pokračuje ako fyzická osoba, mení sa len jej označenie v záhlaví.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana spĺňajúca podmienku obligatórneho zastúpenia v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. a) CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných

prostriedkov, a to za predpokladu, že táto je súladná s hľadiskom ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

10. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva. Dovolací dôvod nemožno vymedziť s odkazom na podania uskutočnené pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom (§ 433 CSP).

11. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

12. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

13. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

14. Judikatúra dovolacieho súdu vychádza z toho, že nesprávnym právnym posúdením veci nemožno dôvodne uplatniť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ide navyše o premisu pre uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP.

15. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky

poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľmi z § 420 písm. f) CSP. Dovolatelia prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces opreli o tvrdenie, že súdy nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy, keď dospeli k záveru, že žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno v rozsahu preukázania existencie právneho titulu, od ktorého je možné odvodiť právo ich právnych predchodcov, pričom vedomostnú zložku právnych predchodcov žalobcov o predmete prevodu, resp. jeho rozsahu nespochybniteľne preukazuje práve Dotazník v spojení s Ocenením nehnuteľností a kúpnu cenu, ktorú právni predchodcovia nesporne zaplatili, teda ich vlastnícke právo, ďalej, keď oba súdy nijako nebrali do úvahy obsah výpovedí svedkov U.. V ďalšom namietali nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia a zamietnutie žaloby celkom napriek čiastočnému uznaniu nároku žalovanými 1/ až 3/.

17. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k namietanej procesnej vade; túto však v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil.

18. Dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi pravidelne pripomína, že na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

19. V tejto súvislosti je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle

§ 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

20. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

20.1. Dovolací súd takúto vadu v procese dokazovania nezistil. V danom prípade bolo ustálené, že, ak aj žalobcovia užívali sporné nehnuteľnosti, tieto mali len vo faktickej držbe, nie v oprávnenej držbe, pretože žalobcovia nepreukázali dobromyseľnosť ich právnych predchodcov o tom, že im nehnuteľnosti patria, a to vzhľadom na všetky objektívne okolnosti, najmä vymedzenie predmetu prevodu v kúpnej zmluve uzatvorenej vo forme notárskej zápisnice a registrovanej štátnym notárstvom bez uvedenia sporných

nehnutelností napriek tomu, že tieto boli zapísané v tej istej vložke pozemkovej knihy resp. vlastníckom liste spomínanom v obsahu kúpnej zmluvy. Podľa súdov nižšej inštancie nadobúdacím titulom nie je predložený Dotazník a čestné vyhlásenie. Ocenenie nehnuteľností bolo vykonané na základe požiadavky J. dňa 22. 06. 1974, ktorý však nebol vlastníkom nehnuteľností, a predmetné ocenenie nehnuteľností bolo vykonané skoro dva roky pred uzatvorením zmluvy, a preto nebolo možné na danú skutočnosť prihliadnuť. Odvolacím súdom bolo konštatované, že v danom prípade na strane žalobcov resp. ich právnych predchodcov neexistoval ani len domnelý (putatívny) právny titul, resp., že žalobcovia nepreukázali, že existuje právny dôvod, na základe ktorého by mohli usudzovať, že sporné nehnuteľnosti by im patrili.

21. Zohľadniac vyššie uvedené, dovolací súd v rámci kontroly postupu súdu prvej inštancie pri procese zisťovania skutkového stavu nevzhliadol žiadne vady (porov. I. ÚS 6/2018). V tejto súvislosti súčasne nemal možnosť preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože mu neprislúcha vykonávať dokazovanie; dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

22. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10., 9Cdo/248/2021).

23. Dovolatelia v dovolaní namietali aj to, že oba sudy nijako nebrali do úvahy obsah výpovedí svedkov U. E. a H. D.. V dovolaní však neuviedli, ako by skutočností zistených z daných dôkazov zvrátili skutkový stav zistený súdmi nižších inštancií a zmenili právne posúdenie veci. Zároveň dovolací súd poukazuje, že uvedenú námietku žalobcovia nevzniesli v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP). Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal, a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu (k tomu pozri napr. aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/144/2021, sp. zn. 9Cdo/140/2022). Dovolatelia takto vznesenú (dovoláciu) námietku v odvolacom konaní neuplatnili, preto ani odvolací súd nemal dôvod a ani priestor sa týmito námietkami zaoberať.

24. Dovolatelia označili za „zjavnú a nezhojiteľnú vadu oboch rozhodnutí“, že sudy zamietli žalobu celkom napriek tomu, že žalovaní 1/ až 3/ na pojednávaní uznali vlastníctvo právnych predchodcov žalobcov k sporným nehnuteľnostiam minimálne vo výške 1 po neb. D. B., čím podľa nich došlo k čiastočnému uznaniu žalovaného nároku. Zo spisu je zrejmé, že výklad prednesu žalovaných 1/ a 3/ na pojednávaní predložený dovolateľmi neobstoí. Z obsahu spisu vyplýva nemenný postoj žalovaných 1/ až 3/, ktorí neuznávajú nárok žalobcov vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam, ktorých sú výlučnými vlastníckymi (žalovaný 1/- parcely č. 237/1, 237/2) resp. vo vzťahu k ich spoluvlastníckym podielom na sporných nehnuteľnostiach parc. č. 238/1, 238/2 (žalovaní 2/, 3/). V dotknutom prednese žalovaných 1/ až 3/ spomínaný zostávajúci spoluvlastnícky podiel o veľkosti 1 na parcelách č. 238/1, 238/2 je zapísaný v katastri nehnuteľností v prospech D. B., nie žalovaných 1/ až 3/, preto vo vzťahu k tomuto spoluvlastníckemu podielu je akýkoľvek „uznávací prejav“ žalovaných 1/ až 3/ bez právneho účinku. Nešlo o nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie, pokiaľ žalobu ako nedôvodnú zamietli v celku. Žalobcovia tak v tomto kontexte neopodstatnene namietali existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

25. Zároveň dovolatelia namietali nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu spočívajúceho v jeho nedostatočnom odôvodnení.

26. Najvyšší súd zároveň už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Za predpokladu, že ide o rozhodné závery, na ktorých stojí súdne rozhodnutie, keďže sa nevyžaduje odpoveď na každú vznesenú námietku. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.

26.1. Dovolací súd k tejto námietke uvádza, že sudy nižšej inštancie v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, zaoberali sa najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu (vrátane odvolacích námietok) a uviedli dôvody pre ich prijatie alebo odmietnutie. Z uvedeného dôvodu nebolo možné považovať za adekvátne ani tvrdenia z dovolania o nepreskúmateľnosti, či o absencii dôvodov, o také prípady tu zjavne nešlo. Išlo tu o prípad subjektívnej nespokojnosti dovolateľov s tým, ako sa s ich námietkami a argumentáciou vysporiadal odvolací súd. Zjavnou snahou dovolateľov, (keď vo všeobecnosti považovali postup odvolacieho súdu za nesprávny a arbitrárny) bolo uplatniť vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP len preto, že záver odvolacieho súdu neboli ochotní prijať za správny.

26.2. Podľa názoru dovolacieho súdu odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. V prejednávanej veci odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záverom o vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie. Podľa názoru dovolacieho súdu sa sudy nižšej inštancie vyčerpávajúco venovali všetkým pre vec rozhodným aspektom prejednávaneho sporu (viď ods. 23 až 27 tohto rozhodnutia a v nich citované dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu). Odvolací súd sa vysporiadal aj s jednotlivými odvolacími dôvodmi, a podal vysvetlenie, prečo ich nepovažoval za dôvodne uplatnené. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že sudy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľov. Žalobcovia tak v tomto kontexte neopodstatnene namietali existenciu vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

27. Dovolací súd pripomína, že, ak žalobcovia mienili polemizovať s právnymi závermi súdov oboch inštancií, z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá (III. ÚS 225/2020). Vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP sa dovolací súd nemal možnosť zaoberať otázkou správneho právneho posúdenia veci.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súdu uvádza, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

30. Dovolatelia uplatnili dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, keď namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Konkrétnu právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá je rozhodovaná rozdielne, dovolatelia v dovolaní nevymedzili.

30.1. Dovolatelia uviedli, že „odvolací súd v napádanom rozhodnutí odkazuje na nedávnu súdnu prax najvyššieho súdu (rozhodnutia NS SR sp. zn. Cdo/283/2009 a sp. zn. 4Cdo/361/2012, ktoré boli uverejnené aj v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), podľa ktorej: „Oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom,

že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom...“, resp. „Oprávneným držiteľom nehnuteľností, ktorý je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že je jej vlastníkom, nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľností, ktorá nebola uzatvorená v písomnej forme“. V obsahu písomného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu sa odkaz na dovolateľmi citované rozhodnutia nenachádza, odvolací súd však odkazoval na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/96/2018, ktoré cituje dovolateľmi uvádzané rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/361/2012.

30.2. S poukazom na citovanú judikatúru a na nález Ústavného súdu SR zo dňa 14. 11. 2018, sp. zn. II. ÚS 484/2015-46, podľa ktorého za ústavne konformný treba považovať skorší výklad, ktorého podstata vyplýva z veci sp. zn. 3Cdo/117/94, v zmysle ktorého „skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby to nemalo podstatný vplyv. Platnosť nadobúdacieho právneho titulu je rozhodujúci len pri prevode vlastníctva na základe 15 právneho úkonu. O takúto formu nadobudnutia vlastníctva v prejednávanej veci však nešlo, ako na to správne poukázal už odvolací súd, ale nadobúdacím titulom bolo vydržanie, dovolatelia konštatovali rozdiel v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP .

30.3. Dovolací súd v súvislosti s poukazom dovolateľov na rozhodnutia najvyššieho súdu a súčasným uplatnením odvolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP uvádza, že až donedávna existovali rozhodnutia najvyššieho súdu rozdielne posudzujúce právnu otázku oprávnenosti držby v prípade nie perfektného nadobúdacieho právneho titulu na účely vydržania. V otázke došlo v čase po podaní predmetného dovolania k ustáleniu rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to prostredníctvom rozsudku veľkého senátu občianskoprávneho kolégia (ďalej len „veľký senát“) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. 05. 2024, sp. zn. 1VCdo/1/2024, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 15/2024, podľa ktorého „právny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal poctivo, teda napr. či za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.“

30.4. Dovolací súd však nezistil skutkovú a právnu podobnosť, a tým použiteľnosť dovolateľmi odkazovaných rozhodnutí najvyššieho súdu a ústavného súdu vrátane vyššie citovaného rozsudku veľkého senátu občianskoprávneho kolégia na danú vec. V prípade odkazovaných rozhodnutí šlo o prípady posudzovania oprávnenosti držby, dobromyseľnosti pri nadobúdaní vlastníctva nehnuteľnosti na základe ústnej kúpnej zmluvy, teda bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu. V predmetnej veci samotní žalobcovia odvodzovali nadobudnutie vlastníckeho práva ich právnych predchodcov k sporným nehnuteľnostiam v celosti od písomnej kúpnej zmluvy uzatvorenej vo forme notárskej zápisnice a registrovanej štátnym notárstvom (viď žaloba). Za zistených okolností, že v období, keď sa podľa názoru dovolateľov mali ich právní predchodcovia uchopiť držby sporných nehnuteľností, títo za účelom nadobudnutia (spolu)vlastníckeho práva k iným nehnuteľnostiam totožného vlastníka, uzavreli kúpnu zmluvu v predpísanej (riadnej) forme notárskej zápisnice registrovanej štátnym notárstvom t. j. boli si vedomí zákonných náležitostí potrebných k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, nie je možné uvažovať o „poctivosti“, dobromyseľnosti právnych predchodcov žalobcov o tom, že im patrí výlučné vlastnícke právo (aj) vo vzťahu k nehnuteľnostiam, ktoré neboli predmetom kúpnej zmluvy. V kontexte citovaného rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolací súd nezistil ani prípadný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, dovolatelia taký odklon ani netvrdia ani nevysvetľujú.

30.5. Podstatné však je, že nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

30.6. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným zásahom narúšajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípu rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľa, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20.) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala, a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

30.7. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľmi v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

31. Dovolací súd konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľmi podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP nie je daná, preto dovolací súd dovolanie žalobcov ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP odmietol, ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

32. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 257 CSP tak, že v dovolacom konaní úspešným žalovaným priznal ich plnú náhradu, keď nezistil osobitné dôvody pre ich nepriznanie.

33. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.